

Stockholm
2025-08-21

IVAs yttrande över EU-kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation

Kungl Ingenjörsvetenskapsakademien IVA välkomnar Utbildningsdepartementets inbjudan att inkomma med yttrande över förslaget till EUs nästa ramprogram för forskning och innovation, Horizon Europe. Globalt sker en stark utveckling och stora satsningar inom forskning och innovation, med en förståelse för vikten av kunskapsintensiv verksamhet för framtida konkurrenskraft, tillväxt och för att möta samhällsutmaningar. Förslaget till ramprogram kommer att vara viktig för svensk och europeisk konkurrenskraft. **IVA välkomnar att ramprogrammet föreslås fortsätta som eget program och att den huvudsakliga pelarstrukturen med excellent vetenskap, industriellt ledarskap och innovation fortsätter, samt förstärks.** Att pelarstrukturen bevaras och att ERC förblir fristående är viktig för att säkra forskningskvaliteten och Europas attraktionskraft för talanger och investeringar. Det är även välkommet att MSCA får fortsatt stark roll för forskarkarriärer och mobilitet.

Även om budgetförslaget innefattar en välkommen ökning av ramprogrammet ställer sig dock IVA undrande till om den är tillräckligt stor för att möta den starka internationella utvecklingen och ökade konkurrensen, där andra länder och regioner ökar satsningar massivt. **IVA anser att ramprogrammet bör prioriteras i kommande budgetdiskussion** då det bidrar till excellens, global konkurrenskraft och är tydligt tillväxtskapande. Detta till skillnad mot vissa andra delar av långtidsbudgeten där regionala perspektiv är mer framträdande.

IVA anser det fundamentalt att **excellens fortsatt ska vara huvudkriterium** i implementeringen av programmet, där de högst rankade ansökningarna enligt respektive kriterier i de olika delprogrammen finansieras utan inverkan av regionala eller politiska hänsyn. IVA ser **synergier mellan ramprogrammet och svensk forskning och innovation (Fol)**. Ännu **starkare synergier** bedöms kunna uppnås dels om Sverige reformerar strukturen för de forskningsfinansierande myndigheterna i linje med **Forskningsfinansieringsutredningens förslag**, samt genom utvecklande av en **nationell teknikstrategi**. Dessa åtgärder bedöms även kunna stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet. Utöver detta anser IVA att regeringen bör överväga att stärka nationella villkor och medfinansiering för deltagande.

Kungl. Ingenjörsvetenskaps
Akademien

Det är positivt att förslaget tar utgångspunkt i Draghi-rapporten om stärkt europeisk konkurrenskraft, med kombination av strategiska prioriteringar och bottom-up-initiativ. Ramprogrammets förslag att **täcka hela kedjan** från nyfikenhetsinitierad grundforskning, samarbetsprogram mellan olika aktörsgrupper, samt innovationsstödjande initiativ är viktiga för programmets helhet. **Samarbetsprojekt mellan privat sektor och akademi** är viktiga och har sedan starten av EUs ramprogram varit ett fundament för konkurrenskraft och tillväxt. För kommande ramprogram föreslår EU-kommissionen att huvuddelen av budgeten i pelaren för industriellt ledarskap administreras av den nya konkurrenskraftsfonden och inriktas mot fondens prioriteringar. **IVA efterfrågar en större tydlighet i kopplingen mellan pelare två och konkurrenskraftsfonden**, särskilt för att värna forskningssamarbeten mellan olika aktörsgrupper, främst akademi och privat sektor.

För pelaren för industriellt ledarskap är det viktigt att **samarbetsprogram och samarbetsprojekt som involverar näringsliv i större utsträckning ska vara inriktade mot tidigare skeden (pre-competitiveness)**, för att utveckla kunskap och plattformar där även konkurrerande företag kan delta sida vid sida tillsammans med akademien och senare utveckla resultat vidare inför marknadsintroduktion. Det vore även välkommet med **restriktivitet mot alltför stora konsortier** i samarbetsprogram (partnerskapsprogram), för att få till ett mer agilt agerande med bottom-up perspektiv. Stärkt nationell medfinansiering bör övervägas.

För EU är det särskilt **privata investeringar i FoU som behöver öka**, där incitament och program för näringslivet är viktiga för att stimulera sådan ökning. Utöver initiativ i ramprogramsförslaget, bör Sverige överväga att driva på för förverkligandet av **Kapitalmarknadsunionen** - initiativet inom Europeiska unionen för att fördjupa och ytterligare integrera medlemsstaternas kapitalmarknader. KMU syftar till att underlätta den fria rörligheten för kapital och på så sätt underlätta gränsöverskridande investeringar och sparande.

Kopplingen till försvarsområdet och inkludering av ARPA- och DARPA-element **välkomnas** av IVA och kan ge nya möjligheter för mer riskfyllda projekt med banbrytande potential. Detta ligger väl i linje med Sveriges intentioner att utöka dual-use-initiativ. IVA välkomnar vidare ambitionerna inom **rymdområdet**, som också har stor potential för dual-use.

Öppenhet och **internationellt samarbete** är viktigt för ramprogrammet, med **ansvarsfull internationalisering** som vägledande norm.

För pelare fyra (Europeiska forskningsområdet) föreslår IVA att Sverige verkar för ökat stöd till forskningsinfrastruktur, en mer restriktiv budget för Joint Research Center, samt att

Kungl. Ingenjörsvetenskaps
Akademien

tydligare betona att insatser runt Widening Participation ska vara att stärka och bygga styrkor för långsiktig effekt.

De föreslagna ambitionerna i **förenklingsagendan** bör genomföras och **värnas** av Sverige i förhandlingarna. Förslagen att "Improve access to EU funding through faster, user-centric, simplified, and harmonized procedures to broaden participation and accelerate results" behöver genomföras. Block grants är ett viktigt exempel på detta. Varje del av byråkrati eller belastande krav på utformning av ansökningar bör motas. **Förstärkning av stöd för indirekta kostnader** för icke-vinstdrivande och offentliga forskningsaktörer bör övervägas, inte minst för forskningsinfrastruktur och experimentell verksamhet.

Sammantaget ser IVA positivt på förslaget till nytt ramprogram och anser att det kan få stor vikt för europeisk och svensk tillväxt och långsiktig konkurrenskraft. IVA bidrar gärna med ytterligare synpunkter under EU-förhandlingens gång.

Beslut i ärendet har fattats av verkställande direktör Sylvia Schwaag Serger. Ärendet har handlagts av Michael Jacob, policychef. I ärendets beredning har IVAs forskningspolitiska grupp deltagit med IVA-ledamöterna Anders Blom, Björn Ekelund, Lars Hultman, Anna Nilsson-Ehle, Sandra di Rocco, Charlotte Bengtsson, David Domeij, Anders Hamsten, Annika Olsson, Hanifeh Khayyeri och Anders Sandberg.

Sylvia Schwaag Serger
Verkställande direktör

Michael Jacob
Policychef